

KUSTANTAMO
HELMIVYO

VÄLI- TILOJA

Novelleja

Toimittanut Helena Väisänen

Välitiloja

Välitiloja

Novelleja

Toim. Helena Väisänen

Kustantamo Helmivyö
Turku 2020

Välitiloja

Toim. Helena Väisänen

ISBN 978-952-7211-49-6

Painopaikka: BoD, Norderstedt, Saksa

Sisällysluettelo

- 7 Ulla Vaarnamo: Paikan vanki
15 Jaakko Markus Seppälä: Pinnanalaiset
31 Helena Väisänen: Aloittelijan epäonnea
52 Harri István Mäki: Hyönteisten sinnikkyydestä
71 Katariina Romppainen: Rimakauhua
83 Jussi Katajala: Marraskoirat
106 Jukka-Pekka Palviainen: Naistenmiehen kuolema
119 Reija Korkatti: Sielunvihollinen
129 Jussi Matilainen: Toistumia
138 Enna Airik: Tuolla puolen – kertomus
erästä poismenosta
157 Markku Karpio: Ympyrä
180 Carita Forsgren: Muistojen kauppiaat

Ulla Vaarnamo

Paikan vanki

Minähän sanoin etten perkele saatana vieköön kuole. Enkä kuollut. Jos olisin kuollut en enää olisi olemassa.

Aluksi oli vähän sumuista, usvaa tai jotain. Mutta selkenee, koko ajan selkenee. Aika on erilaista, sitä on enemmän joka suuntaan läsnä.

Joku paikka on yksinkertaisesti tärkeämpi kuin toinen. Monet paikat ja seudut katoavat, kuin niitä ei olisi ollutkaan tai niillä ei olisi omassa elämässä ollut merkitystä.

Ei se niin ole, ne sanovat. Ne tietävät omasta mielestään kaiken ja vielä enemmänkin, mutta eivät kerro, ihan piruuttaan eivät kerro. Viimeksi sanoin niille suoraan mutta eivät ne vastanneet, hymyilivät

kauniisti.

Sen ne osaa.

Minä en lähde mihinkään. Pysyn täällä. Koivut on jo hiirenkorvalla. Myöhässä. Myöhässä mistä? Ihan kuin välillä joku toinen puhuisi.

Mutta perkele minä olen minä.

Heti ruoppasivat rannan pilalle. Pitihän se arvata. Heti kun selkänsä kääntää tai kuolee niin ovat nenille hyppimässä. Missä nyt hauet kutee? Verkot roikkuu toista kesää varastossa, ei ole edes selvitetty saati paikattu. Ei ne osaa.

Akka perkele polttaa kaikkea sen kun kerkeää. Viimeksi kuusi paria saappaita, ei mitään järkeä! Pussihousut ja villakalsaritkin meni. Kaikki verkkopalas-paidat, se vihasi niitä, sanoi Turhapuro-paidoiksi. Oli sillä ilme kun otin sukulaisia vastaan verkkopaidassa! Ei yhtään huumorintajua, ei sitten minkäänlaista. Se kulki niillä suvussa.

Välillä aika kuin hyppää. Tai minä ajassa. Äsken olin verkkoja selaamassa varastossa ja nyt ei ole koko varastoa olemassa! Pelkkä tuhkaläjä. Voi halavatun kuustoista, saunankin ovat polttaneet. Varastosta ei jäänyt mitään jäljelle. Sinne meni vanhat tuohirullat, öljylamput, kaikki naulat. Kukaan ei usko mikä homma oli oikoa joka ikinen vääntynyt naula. Sinne meni uistimet ja verkot, vanhat puusukset, puumankeli. Kaikki.

Mahtaa muija olla tyytyväinen nyt. Aina se siu-

nasteli varastoa, väitti että oli sekaisin ja liian täynnä, mutta eihän minulla mitään muuta paikkaa ollut. Joka paikasta se oli tavaraa hävittämässä.

Aika tavarahan kaupihee, sanokaa minun sanoneen. Mistä otat naulan, nahkansuikaleen, narunpätkän, ruuvien, pultin tai rautalankaa jos ei ole varastossa?

Nyt ei ole koko varastoa.

Tahallaan polttivat, kun olin – en tiedä, missä koulutus oli. Ne yritti taas että pitäisi lähteä eteenpäin, mutta minähän en lähde minnekään. Heti kun on vähän aikaa poissa, ollaan hävittämässä.

Muijaakaan ei näy. Onkohan se kaupungissa? Ei se näin kesällä, vaikka on ollut kylmä kesä. Minua se ei haittaa, mutta puita polttaa joka päivä. Kohta ne loppuu, entä sitten? Eikä jälkikasvua ole näkynyt kuin pikaisesti juhannuksen seutuun. Tulivat ja lähtivät, eivät edes kokkoa rakentaneet. Olisi se syttynyt vaikka satoi, minä olisin auttanut. Eivät täällä rannassa juuri käyneet.

Tässä minä asustelen, rannassa katajapuskassa aitan vieressä. Tyttö minut tunnistaa ja muutama kaaveri. Huonokuntoisilta vaikuttivat Mehtiläinen ja Kuivalainen kun kävivät pumpun laittamassa alkukesästä. Ei ne pitkään pystyssä keiku, sanokaa minun sanoneen. Huiskutin niille aitan nurkalta, mitä lie suunnittelivat kun niin äkkiä käänsivät päänsä pois.

En ole juuri ketään tuttuja nähnyt, siis tämänpuolisia. Kummallista. Ihan varma olin että veljet tulee ensimmäisenä vastaan, mutta eivätpä tulleet.

Eikä nuorempi poika. Yhä niin sydäimestä kaiver-

taa, niin nuorena piti lähteä. Minä olisin joutanut, ihan hyvin olisin joutanut. Olisi jäänyt muutama muistamaton asia unohtamatta. Turhaa oli kaikki, mutta yhtä turhaa on menneitä surra tai miettiä, vaikka sitä tuli suurin osa elämästä tehtyä. Ei nyt kuoltua enää kannattaisi.

Että kuulemma monta koulutusjaksoa on vielä tulossa. En mene. Mutta se ei auta, vievät. Yhtäkkiä vaan olen jossakin muualla kuin täällä. Tänne tulen omasta tahdostani. Minulla on vahva tahto. Täällä se lisääntyy, voimistuu niin että väliä minuakin hirvittää.

Muija niitä jututti. Kaarina. No hyvä on, Kaarina. Ei kuulemma saa sanoa akaksi eikä muijaksi, ei myöskään rouvaksi tai vaimoksi. Niiden mukaan ihmisille nimi on tärkeä. Olkoon sitten.

Taas oli naapuri yhden kuusen napsaissut kuusi-aidasta talvella. Kuulemma vie heidän pellostaan voimaa. Heti toi katiskansa minun rantaan. Eipä tuonut toista kertaa. Keikutin venettä ja karjaisin: BÖÖÖÖ! suoraan korvaan. Hiljaiselta näyttää naapurissakin.

Kirves on jätetty ulos ruostumaan ja harava lojuu väärinpäin maassa, piikit taivasta kohti. Ei ihme että aina sataa!

Kaarina kulkee aika kumarassa. Kaikenlaista sitä ihmisen elämään mahtuu. Mutta niinhän se on, tottuu sitä vaikka jääpurasin perssiissä elämään jos on pakko. Vaikka pakko ei ole kuin köyhän kuolema.

Kuinkahan monta pulloa se minulta oikein piilotti? Tuossa on vielä yksi, kuopassa aitan takana. Tekisi mieli maistaa. Mutta en saisi korkkia auki eikä se muutenkaan onnistuisi. Maku on muistissa, on se! Ai, tuli ihan vesi kielelle kun ajattelin. Tupakkaakin tekee mieli, ei enää koko aikaa, mutta aina välillä. Hukkaan meni kolme kartonkia norttia.

Yksin näyttää Kaarina käppelehtivän. Huonoa on kulku, ihan kuin ei näkisi kunnolla. Elä elä perkele, siinä on risu polulla poikittain! Hei, varo nyt vähän!

Sainpas kiinni, melkein kaatui.

Saunallehan se. Ei voi lämmittää saunaa koska saunaa ei ole. Niin.

Vielä harvemmin käyvät lapset kuin ennen. Luulin että ne minun takia eivät tule. Tai ovat niin laiskoja etteivät viitsi tulla kun tietävät että heti joutuvat hommiin. Lapset. Aikuisiahan ne jo on, kaikilla omia lapsia. Kaikkia lapsenlapsia en ole kerinnyt näkemään.

Jos ne useammin kävisivät, voisin vihjaista että ukkihan se täällä. Pienet eivät osaa pelätä, katsoa napottavat kuin tuntisivat.

Kaarina lähtee rannasta pois. Pitkään se järvelle katselikin. Vene on yli puolillaan vettä. Ei ottanut tulppaa pois. Ehkä ei huomannut. Aha, pitihän se arvata. Matot ulos, ikkunat ja ovi auki sepposen selälleen. Sitten lämmitetään. Parasta koivuhalkoa, tietysti. Ei mitään rotia. Pajunrässeillakin lämpiiä, niitä on vielä kaksi pinoa, homehtuvat kun ei käytetä. Koivua, koivua pitää olla. Eihän se mökki lämpiiä ovi auki! Ei sitten millään opi! Taas pitää pamauttaa

ovi kiinni.

Ihan kuin se ei kuulisikaan enää. Katsoo. Näkeekö se minut? Kyllä se näkee. No, katsokoon.

Kaarina huokaisee. Sen se osaa. On vanhentunut, on. Joskohan me tällä puolella nähdään? Sujuisiko hiukan paremmin?

Näpsäkkä tyttö se oli nuorena ja terävä kuin mikä. Mukavaa oli, aikansa. En tiedä miksi kaikki rupesi menemään huonosti. Vähitellen, pikku hiljaa. Lapsia tuli, hyvin ne koulussa menestyivät, ei siinä mitään.

Mutta kun Kaarina ei ollut koskaan tyytyväinen. Lapset se jotenkin omi. Minun piti olla töissä jatkuvasti, oli ylitöitä, työmatkoja, koulutusta. Eikä töistä voinut kotona puhua, sen verran salaista oli. Eri kirjojakin luettiin.

Kaatoivat kolme koivua viime kesänä. Olin niin tokkurassa etten tajunnut. Muka varjostivat mökkiä. Pah! Karsisivat vesakkoa ja nykäisisivät pajut ja lepät pienenä pois. Niitä minä kiskoin kuin peltoja käyskentelin. Kaarina aina valitti että taivastelen enkä tee mitään. Ei se nähnyt mitä tein. Se on sellaista työtä jonka näkee vasta sitten kun jättää tekemättä. Katsotaan vaikka muutaman vuoden päähän.

Rannan ovat pilanneet. Aukkoja järvelle muka. Tuuli sieltä pääsee puhaltamaan, ja sitten valitetaan että on kylmä.

Eivät ole tomaattimökkiä laittaneet. Eivät osaa. Olisin sen voinut vanhemmalle pojalle opettaa, paljon jäi neuvomatta. Sitä ei kiinnostanut kuin kirjat. Ei se sanonut, mutta näinhän minä ettei se välittä-

nyt. Enkä minä sen kanssa osannut puhua.

Olipa taas höykytystä, huh. Sitä luulee, että kun kuolee, jokin asia helpottuisi. Ei helpotu. Vanhoja, ikivanhoja asioita kaivavat koulutuksessa esiin. Kyselevät, olenko miettinyt ja joko olen tarpeeksi mökillä haahuillut, eikö olisi jo aika. Kysyä ne osaavat, mutta tekevät sen niin sujuvasti ettei osaa suuttua. Turhaa se suuttuminen onkin, alkaa tuntua siltä. Aikoinaan tuli suutahdettua, joskus liikaakin.

Sääntöjä ja rajoituksia. Kuulemma alan uudestaan. Sitä en usko. En minä. Tämä riittää minulle hyvin. Pitää kuulemma haluta uusintaa, muuten se ei onnistu. Täytyy muka suunnitella etukäteen päälinjat, kerrata niitä asioita jotka eivät oikein sujuneet.

Niitä taitaa riittää. Lasten kanssa olisin voinut olla enemmän ja kurmuuttaa niitä vähemmän. Tyttö. Niin, mutta hyväähän minä tarkoitin. En osannut oikein neuvoa. Että muka nyt on opetettu. Joo, niin on.

Kaarinalle kiltimpi? Hah, olisitte itse eläneet sen kanssa. Suun viivasta piti päätellä mikä asia milloinkin oli pielessä. Rahoja se laski, joka ikisen tupakkaaskin ja viinapullon. Muka turhaan. Itse olisi ostellut huonekaluja ja vaatteita ja verhoja ja ties mitä vaikka oli jo! Uusi sohva. Mitä järkeä on ostaa sohva, jos on jo melkein ehjä sohva olemassa? Sitä minä en ikinä ole ymmärtänyt.

Vai että Kaarinan kanssa uudestaan tarvotaan taas. Joopa joo, säälistää jo etukäteen muut tulevat sukulaiset. Minulla oli hyviä veljiä ja siskoja, aina auttoi-

vat. Keskenään meidän piti pärjätä ja hyvin pärjättiin. Ei ole näkynyt veljiä eikä siskoja. Viime koulutuksessa häivähti tutunnäköinen nuori tyttö. Kansakoulussa oltiin yhtä aikaa. Peräkyliltä, Aune tai Aina se oli. Ujo kuin mikä, ja ujo olin minäkin. Sain siltä kerran pääsiäiskortin. Säilytin sitä pitkään, mietin aina että mitä pikku-Ainalle kuului. Mutta jos hän oli pikutyttönä täällä, ehkä hän ei kasvanutkaan aikuiseksi?

Käväisin Kaarinan hautajaisissa, hyvin olivat lapset järjestäneet. Ruokapidot oikein. Omia en oikein muista, olin aika turruksissa. Nauratti myöhemmin kun Kaarina kertoi, kuinka pelkäsi että tulen pilamaan omat hautajaiseni, että kännissä riehun enkä anna papin puhua.

Hiljaa olin, ihan kunnolla käyttäydyin omissa hautajaisissani.

Hiukan jännittää. En ole vielä nähnyt Kaarinaa. Hänelläkin kestää tottua tähän liikkumiseen ja samalla liikkumattomuuteen. Kesät kuitenkin vietämme täällä mökillä, luulisin. Se tuntuu oikeastaan aika mukavalta. Talvet voidaan viettää koulutuksessa.

Kun näkisi itsensä peilistä. Toisaalta on hyvä etten näe, sillä silloin olisin jo kovaa vauhtia matkalla väärään suuntaan.

Kohtaamme Kaarinan kanssa, sanovat, mutta kukaan ei tiedä mitä tapahtuu. Me itse päätämme, taas kerran.

Jaakko Markus Seppälä

Pinnanalaiset

Löysimme oheisen kirjoituksen Ceylon Todayn yleisönosaston arkistosta toimitustemme viimevuotisen yhteenliittämisen yhteydessä. Parhaan tietomme mukaan artikkeli on aiemmin julkaisematon. Tiedusteluistamme huolimatta emme ole tavoittaneet alkuperäistä kirjoittajaa, sillä kirjeeseen tai kuoreen ei ollut merkitty lähettäjän yhteystietoja. Olemme päättäneet julkaista tekstin nyt sellaisenaan.

– Sri Lanka Daily News

Tunnet sen sisälläsi jo ennen kuin se herää.

Se ajaa sinut rahtilaivoille, viipymään viikkoja raskaan polttoöljyn ja hien lemun pinttämien laipioiden välissä vain, että voisit kokea meren rajattomuus-

den ympärilläsi. Se saa sinut viettämään tuntikausia turkoosin pinnan alla karheita koralleja katsellen. Kävelyretkilläsi se ohjaa vaivihkaa askeleitasi kohti rannan mätänevän merilevän tuoksua, riisumaan kengät ja seisomaan paljain varpain hiekassa. Ja kun laineet nuolevat nilkkojasi, se kuiskii vinkuvana tuulena kaipuusta kauemmas, ulapalle.

Meren kutsu.

Se ei tartu. Se ei periydy. Ei isältä pojalle tai äidiltä tyttarelle. Kenties se tulee kokemuksiimme tuolta puolen. Kenties se makaa levossa sukupolvien ajan uusia uhreja ottamatta, kunnes eräänä aamuyönä jokin sisälläsi kääntää kylkeään, venyttää horteisesti jäseniään ja äännähtää.

Kroolaat aamusumussa kaksi kilometriä väylän reunalle. Keräät voimia viittapojusta roikkuen ja tutkit suolan makua suussasi. Untuvasumupeitto kätkee teidät maailmalta. Vain sinä, poiju ja mustan pinnan väreet. Yöllä heräät sängystä, jonka lakanat tuntuvat vierailta meriveden kylmään syleilyyn verrattuna. Sukellat.

Ja äkkiä se havahtuu, murtautuu esiin harsojensa alta. Kaikki tähänastinen on ollut pelkkää leikkiä, todellisen kaipauksen esiaste: kuin käärme olisi kuoriutunut munastaan.

Miksi niin moni katoaa viimeistä viestään jättämättä öiselle merelle? Miksi niin moni hukkuu löytymättä enää koskaan?

He ovat kuulleet kutsun. Sammumattoman kaipuun upota syvyyksiin, painua meren valottomiin

VÄLI- TILOJA

Mitä tapahtuu ennen syntymää ja kuoleman jälkeen? Kaksitoista kirjailijaa pohtii näitä kysymyksiä antologiassa *Välitiloja*. Jokainen heistä käsittelee aihetta eri näkökulmasta, ja ainoa yhdistävä tekijä on musta huumori.

Joukossa on tunnettuja kirjoittajia, kuten Harri István Mäki ja Katariina Romppainen, mutta myös uusia kiinnostavia tekijöitä, kuten Enna Airik ja Jaakko Markus Seppälä.

Tutustu ja elä henkesi edestä!

Kansi: JT Lindroos

9 789527 211496

KUSTANTAMO HELMIVYÖ
ISBN 978-952-7211-49-6